

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENY - 34. TÝDEN (19.8.2019)

Kamil Holý

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

V roce 2019 získala Zelinářská unie finance z MZe na monitoring škůdců polní zeleniny. Monitoring bude prováděn týdně od dubna do října pracovníky VÚRV. Z časových a finančních důvodů bude monitoring omezen na oblast Polabí. Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji a umístěny na webové stránky VÚRV: www.vurv.cz - záložka *Pro praxi*.

Výskyt škůdců

Výskyt škůdců podobný minulému týdnu, studené a deštivé počasí vyhovuje více chorobám než škůdcům. Stále trvá riziko poškození od dřepčίκů, molic a zápředníčka polního, lokálně vyšší výskyty vajíček a housenek můry zelné, lokálně vyšší odchvyt osenice polní. Svluška na listech přežívá - vyčkává na oteplení.

Brokvičková zelenina - situace obdobná předchozím 2 týdnům. Lokálně škodlivý výskyt housenek můry zelné (plus nové snůšky), se střídavou intenzitou škodí dřepčící, molice a zápředníček. Po vzejití řepok a hořčice na zelené hnojení by tlak škůdců mohl postupně ustávat.

Ostatní zelenina - škodlivé výskyty na sledovaných plochách nezjištěny. Na suchých lokalitách nepodcenit svlušku chmelovou.

Poškození listu kedlubny hromadným žírem mladých housenek můry zelné je viditelné i svrchu (vlevo), ale při prohlídce spodní strany zůstala na listu už jen jedna housenka 3. instaru - ostatní přešly na okolní listy.

Můra zelná

- v porostech snůšky vajíček a housenky, které lokálně poškozují listy. Odchyt ve světelných lapačích ÚKZÚZ většinou nízký (do 2 motýlů/noc), škody budou pouze lokálně (např. Holovousy necelých 30 dospělců/noc).

Polyfágní můra zelná škodí i na plodové zelenině ve sklenících.

Monitoring - na spodní straně listů snůšky vajíček, které jsou krátce po vykladení bílé, postupným vývojem se tvoří červenohnědá kresba a cca 24 h před líhnutím šednou (prosvítá černá hlava).

Ke sledování intenzity náletu (odhadu škodlivosti) možno využít údaje ze sítě světelných lapačů <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelných-lapacu.html>

Ochrana - stejná jako proti housenkám zářezníkům. U druhů tvořících hlávky nutno ošetřit proti mladým housenkám ještě před tím, než se zažerou dovnitř hlávek, kde jsou nezasazitelné insekticidy.

Černopáska bavlníková

- lokální, teplomilných škůdce. Housenky 2. generace škodí ve sklenících a fóliovnících, ale mohou poškodit i polní plodiny.

Monitoring - početnost dospělců odchycených ve světelných lapačích. Sledovat výskyt housenek v porostu.

Ochrana nejúčinnější na mladé housenky před zažráním do plodů.

Sviluška chmelová

- současné chladnější počasí se srážkami vývoj zbrzdilo, ale bude záležet na dalším průběhu počasí - při oteplení se znovu rozjede.

Příznaky - posáté rostliny světlají, žloutnou až zasychají. Z polních zelenin nejčastěji na tykvovitých a celeru.

Monitoring - na spodní straně listů hledat vajíčka, nymfy a dospělce svilušek. Výskyt začíná nejčastěji od krajů porostu, často na místech se „srážkovým stínem“ (pruhy podél lesa a vysokého stromořadí).

Svilušky jsou malé, nutno použít lupu nebo nasypat na spodní stranu listů suchou půdu - pokud se zachytí na listu, je velká pravděpodobnost, že jsou tam pavučinky vytvořené sviluškami.

Ochrana - do plodin, kde nejsou registrovány žádné akaricidy, použít přípravky na bázi oleje. Nutno kvalitně ošetřit spodní stranu listů. Účinnost olejů není zpravidla 100%, začít ošetřovat včas, před kalamitním výskytem. Po začátku postačuje ošetřit pouze souvratě.

Dřepčící - *Phyllotreta* spp.

- výskyt nadále vysoký, na většině sledovaných ploch jsou dřepčící nejvýznamnější škůdci.

Ochrana - dle intenzity výskytu.

Nepřímou ochranou je výsev hořčice na souvratě či v manipulačních uličkách.

Molice vlašovičnicková

- výskyt se více méně ustálil na stejné hodnotě a bude nejspíše podobný až do poloviny října, kdy se molice hromadně stěhují na zimní hostitele.

Intenzitu ochrany volit podle počtu molic, plodiny a termínu sklizně.

Zápředníček polní

- riziko škod nadále vysoké, lokálně vysoký výskyt dospělců, některé porosty poškozeny housenkami.

Početnost dospělců možno zjistit při prohlídce porostů - při otáčení listů se vyplaší, létají všude okolo a sedají na rostliny.

Místy velmi vysoká parazitace lumky a lumčíky (přes 90 %), což sníží tlak škůdce, ale ani takto vysoká parazitace nezabrání zbytku dospělců naklásť dostatek vajíček, aby byly porosty následně poškozeny housenkami.

Osenice polní

Létá 2. generace, početnost zatím nevybočuje z normálu předchozích let, ale lokálně vysoké výskyty (okolí Lysé n. L.), na dalších lokalitách (Litoměřicko, Mělnicko) s lapáky zatím odchyty nízké, tzn. nízké riziko škod. Předpověď platí pouze v blízkosti feromonových lapáků, se vzrůstající vzdáleností věrohodnost předpovědi klesá☹. Možno využít i data ze světelných lapáků ÚKZÚZ.

Sledovat výskyt housenek a požerků na rostlinách.

Ochrana - cílit proti mladým housenkám 1. - 2. instaru, před jejich přesunem do půdy.

Postřík navečer nebo v noci, kdy jsou housenky aktivní.

Doporučení pro příští rok - kupte si vlastní lapák s feromony a provádějte sledování. Početnost a z toho vyplývající škodlivost se lokálně liší.

Užitečné organismy

Početnost nízká, kromě parazitoidů zápředníčka polního se na listech s molicí vlašovičnickovou vyskytují larvy pestřenek, které sice molici moc nemusí, ale při současném nedostatku jiné potravy jim nezbyvá nic jiného.

V porostech s housenkami můry zelné se vzácně vyskytuje jejich parazitoid - lumek *Therion circumflexum* (foto níže). Samice je cca 1,5 cm dlouhá a při hledání housenek létá okolo okrajů listů, může se na chvíli „zastavit“ nebo létat do boku jako dron. (Pozn. u kedluben se mi ji nepodařilo vyfotit, tak jsem použil foto ze chmelnice, kde je hojnější a kde můra zelná také škodí žírem na listech. Ve chmelnicích je hojnější proto, že porost chmele více připomíná lesostep, která je přirozeným prostředím tohoto druhu, na rozdíl od nízkých rostlin zeleniny.)

Různé larvy pestřenek, z nedostatku chutnější potravy (mšic), napadají i molici vlašovičnickovou

Občas se vyskytuje poškození od housenek bělásky řepového, které je obtížně rozeznatelné od housenek můry zelené a kapustové - určení provést podle housenky nebo kukly bělásky (ve výřezu). Šipkou označena hromádka čerstvých bobků, které se hromadí v paždí listů. Škodlivost bělásky je nižší - na rozdíl od můr se většinou nezažírá dovnitř hlávky.

Škůdce likviduje škůdce - housenka zářďníčka polního se při žíru nevyhýbá ani místu s vykladenými vajíčky molic. Zda je konzumuje nebo odhodí z listu, nebylo sledováno. Vlevo dole malá, oranžová larva 1. instaru dravé pestřenky.

Zoo na dýních

Místy to na dýních na poli entomologicky žije. Pokud nepočítám svilušku chmelovou, která je klasika a která může porosty zdesikovat, tak se v letošním roce ve vyšší míře vyskytuje pidikřísek zemákový a nymfy klopušek. Oba druhy patří mezi potencionální škůdce, kteří sají na spodní straně listů, ale v početnostech, které jsem za poslední roky viděl, byl jejich výskyt vždy pod prahem škodlivosti, stejně jako třásněnek. (Pozn. - protože je naše republika dosti variabilní, tak se mohou najít lokality, kde některý z výše uvedených druhů může způsobovat škody☺. Sáním mohou vznikat až trhliny v listech). Na hraně škodlivosti je místy Padlí dýňovitých.

Nymfa pidikříška

Nymfa klopušky

Tři zvířata (označeny šipkou) zleva: starší (zelenější) nymfa pidikříška, světlá nymfa pidikříška 1. instaru, oranžová nymfa třásněnky

Čtyři pidikřísci a klopuška (šipka) na jednom listu - to se moc často nevidí (většinou 1-2 pidikřísci). Vpravo dole ve výřezu nymfa dravé hladěnky, která se spolu s dospělci na listech dýně též vyskytuje, ale většinou v nízkých počtech, nezaručující regulaci škůdců - svilušek.

Nálety zápředníčka polního a osenice polní do feromonových lapáků v roce 2019

- žlutá čára - srovnání s rokem 2018 (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě. Početnost v roce 2018 v průhledném lapáku.
- osenice polní - průměrné odchycy podobné jako v roce 2018 => bude obdobná škodlivost

